

У 2023 році оцінку стійкості в Україні пройшли 20 банків, що разом охоплюють понад 90% активів банківської системи. Перевірка здійснювалася за базовим сценарієм і включала аналіз якості активів, перевірку вартості найбільших застав за кредитами та розрахунок основних фінансових показників банків на наступні три роки. У ході оцінювання Національний банк виявив певні недоліки в оцінці кредитного ризику клієнтів та надав деяким банкам рекомендації щодо звітності з питань заставного майна. Банки, яким встановлено підвищені вимоги до нормативів капітальної достатності, мають подати до Національного банку плани реструктуризації або капіталізації найближчим часом [2].

Монетарна політика є одним із головних інструментів, які використовує НБУ для підтримки стабільності банківської системи. В останні роки НБУ впровадив режим інфляційного таргетування, який передбачає утримання інфляції на певному рівні шляхом контролю за грошовою масою та процентними ставками.

НБУ активно працює над реформуванням банківської системи, щоб відповідати міжнародним стандартам та підтримувати стабільність фінансового сектору. У рамках цих реформ центральний банк впровадив ряд змін, спрямованих на підвищення прозорості та стабільності банків. Наприклад, НБУ перейшов на міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) і впровадив вимоги Базель III щодо капіталу та ліквідності, що дозволяє банкам бути більш стійкими до фінансових потрясінь [3].

Окрім цього, НБУ підтримує цифрову трансформацію банківського сектору, що включає розвиток електронних платіжних систем, фінансових технологій та безготівкових операцій [4]. Інновації в банківській сфері дозволяють знизити операційні витрати банків, покращити клієнтський сервіс та підвищити безпеку фінансових операцій, що в свою чергу, сприяє стабільності банківської системи, оскільки забезпечує її адаптивність до нових умов ринку.

У сучасних умовах, коли банківський сектор зіштовхується з численними викликами, включаючи інфляцію, коливання валютного курсу та економічну нестабільність, роль НБУ стає ще більш важливою. Національний банк України відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності банківського сектору. Через механізми регулювання, нагляду, монетарну політику та інноваційні реформи НБУ створює основу для стійкості банківської системи. Тим самим, НБУ залишається гарантом стабільності фінансового сектору України, забезпечуючи його безпеку і стійкість для відновлення та економічного зростання країни.

Література

1. Вовченко О.С., Єгоричева С.Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 67-69.
2. Національний банк України. Звіт про оцінку стійкості банків у 2023 році. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-otsinku-stiystosti-bankiv-u-2023-rotsi>.
3. Національний банк України. Роз'яснення щодо складання річної фінансової звітності за 2023 рік. Зміни до Міжнародних стандартів фінансової звітності. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozyasnennya-schodo-skladannya-richnoyi-finansovoyi-zvitnosti-za-2023-rik-zmini-do-mijnarodnih-standartiv-finansovoyi-zvitnosti>.
4. Національний банк України. НБУ та Мінцифри спільно працюють над цифровізацією банківської системи України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsuyuyut-nad-tsifrovizatsiyeyu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini>.

УДК 336.717

Худолій Юлія Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

*Кирилюк Анастасія Сергіївна, Лугова Вероніка Володимирівна, студентки
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)*

ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВ УКРАЇНИ З ДЕПОЗИТНИХ ДЖЕРЕЛ

Оцінка ситуації із залученими ресурсами банків України з депозитних джерел у 2022-2024 роках дозволяє виокремити низку викликів й тенденцій, що пов'язані з економічною ситуацією в країні, політикою НБУ та поведінкою вкладників. Розглянемо основні з них більш детально.

Макроекономічні фактори. Депозитні ресурси відіграють ключову роль у діяльності банків, забезпечуючи їхню фінансову стабільність та розвиток економіки в цілому. В умовах економічної нестабільності в Україні питання залучення депозитів є надзвичайно актуальним. Основна частина пасивів українських банків формується за рахунок депозитів, тому їх ефективне управління залишається важливим завданням. Зміни у регуляторній політиці, конкуренція між банками та довіра клієнтів значно впливають на обсяги депозитних залучень. Динаміка депозитів залежить від загальноєкономічної стабільності та довіри до фінансової системи. Зокрема, підвищення інфляції

стимулює банки до збільшення ставок на депозити, щоб залучати нові кошти, що також залежить від облікової ставки НБУ. За останні роки спостерігалася тенденція до притоку капіталу через кризи, зокрема COVID-19 та військові дії, що пов'язано із бажанням населення вберегти свої ресурси. Водночас підвищення облікової ставки на фоні інфляції змушує банки балансувати між високими депозитними ставками та витратами на забезпечення ліквідності [1].

Депозитна політика банків. Українські банки адаптують свою депозитну політику, орієнтуючись на конкуренцію та нормативні вимоги. Наприклад, вимоги НБУ до резервування для валютних депозитів змусили банки знизити ставки для депозитів в іноземній валюті, натомість стимулюючи збереження коштів у гривні. У 2022 році запровадження депозитних сертифікатів НБУ зі ставкою 25% річних додало привабливості національним депозитам, оскільки ці сертифікати забезпечують більший захист вкладникам. Останнім часом спостерігається збільшення обсягів депозитів у гривні, що пояснюється підвищенням довіри до національної валюти та зростанням процентних ставок. Натомість частка депозитів в іноземній валюті знижується через коливання валютного курсу та регуляторні обмеження. Крім того, цифровізація сприяє популярності онлайн-депозитів. Монетарна політика Національного банку України, зокрема зміни облікової ставки, також впливає на динаміку депозитних ставок і відповідно на обсяги залучених ресурсів [2].

Поведінка вкладників. Депозити можна класифікувати на строкові, депозити на вимогу та ощадні вклади. Строкові депозити надають банкам стабільне джерело довгострокового фінансування, депозити на вимогу забезпечують ліквідність, а ощадні вклади пропонують клієнтам можливість отримання доходу при обмеженому доступі до коштів. В українській банківській системі домінують депозити фізичних осіб, оскільки вони становлять основну частку клієнтів банків. Під час кризових періодів (COVID-19, війна) українці надавали перевагу короткостроковим депозитам або ж вкладали кошти у стабільніші банки, які сприймаються як надійні. З початку війни відзначено зростання гривневих депозитів, що свідчить про підвищення довіри населення до національних банків. Це підкріплюється тим, що банки пропонують короткострокові депозити зі збільшеними ставками, забезпечуючи вкладникам більшу гнучкість і знижену інвестиційну невизначеність [3].

Довіра вкладників. На депозитну базу банків впливають кілька важливих факторів. По-перше, довіра клієнтів є вирішальним елементом. Банкрутства банків і попередні кризи суттєво впливають на бажання клієнтів вкладати кошти. По-друге, економічна стабільність і рівень інфляції визначають реальну дохідність депозитів. Висока інфляція робить депозити менш привабливими. По-третє, конкуренція між банками змушує їх пропонувати кращі умови, що може зменшувати прибутковість банківських операцій. Серед основних проблем депозитного залучення можна виділити нестабільність фінансового ринку, що впливає на довіру до банківської системи. Багато клієнтів не розуміють переваг та ризиків депозитних продуктів через низький рівень фінансової грамотності. Також висока конкуренція між банками змушує їх пропонувати привабливі, але фінансово складні для реалізації умови.

Вдосконалення депозитної політики банків. Варто розглянути кілька напрямів. Банки повинні пропонувати гнучкі продукти, наприклад, депозити з можливістю часткового зняття коштів. Впровадження інноваційних продуктів, таких як онлайн-депозити, може допомогти залучати нових клієнтів. Важливим є також покращення комунікації з клієнтами та підвищення їхньої фінансової грамотності через інформаційні кампанії. Роль Національного банку України в залученні депозитів є надзвичайно важливою. НБУ повинен забезпечувати гарантування вкладів, що підвищує довіру клієнтів. Крім того, регулювання відсоткових ставок і підтримка ліквідності банків сприяють стабільності депозитного ринку [5].

Отже, депозитні ресурси є основою стабільності банківської системи України. Для їх ефективного залучення необхідно вдосконалювати депозитну політику, розвивати інноваційні продукти та посилювати довіру клієнтів. Регуляторна підтримка з боку НБУ також відіграє ключову роль у формуванні стабільного фінансового середовища.

Література

1. Огляд банківського сектору, листопад 2024 року. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-11.pdf?v=9.
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Onyshchenko, V. O., Dovhal, Yu. S., Titovich, V. V. Influence of monetary policy on the Ukrainian credit market. *Financial & Credit Activity: Problems of Theory & Practice*. 2015, Vol. 1 Issue 18, p. 35-43. <https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i18.46099>.
4. Худолій Ю.С. Особливості сучасної концепції управління капіталізацією банків в Україні. *Економіка і регіон: наук. вісн. Полтава: ПолтНТУ*, 2015. № 4 (53). С. 129–136.
5. Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Оцінка ефективності управління ліквідністю на рівні комерційного банку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. праць. Х.: ХІБС УБС НБУ, 2011. №1(10). С. 32–38.